

Pme-7149/2019
László: Dr. Csorús Ernő

(H)

BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
MIZSEI LÁSZLÓ KÉPVISELŐ

Készült a 2019. szeptember 18. napján tartandó Képviselő-testületi ülésre!
Készítette: Mizsei László Önkormányzati Képviselő

140/2019.

Tárgy: Javaslat klímavédelmi és alkalmazkodási cselekvési terv kidolgozására.

Kovács Péter
Polgármester
részére

HELYBEN

Tisztelt Polgármester Úr!

A 2019. szeptember 18. napján tartandó Képviselő-testületi ülésre a következő előterjesztést nyújtom be, kérem napirendre vételét!

JAVASLAT

Tisztelt Képviselő-testület!

A kutatók körében ma már széleskörű egyetértés van arról, hogy napjainkban az éghajlat szerete a világon szokatlanul gyors ütemben módosul, s ebben döntő szerepe van az emberi tevékenységek káros hatásainak. Az éghajlatváltozás az egész emberiséget érinti és már közel két évtizede folynak azok az ismert nemzetközi tárgyalások, amelyeknek célja a kedvezőtlen tendenciák megfékezése, illetve lassítása. Emellett több ország – köztük Magyarország is - kidolgozta saját éghajlatváltozási stratégiáját, melyben hangsúlyos szerepet kap az alkalmazkodás kérdésköre is. Egyre több szakember fogalmazza meg ugyanis azon véleményét, hogy már az üvegházhatású gázok kibocsátásának Európai Unió által 2020-ra kitűzött, 20%-os csökkentésével sem kerülhetőek el az „extrém időjárási jelenségek”.

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzata eddig is kitüntetett figyelemmel viseltetett a klímaváltozás elleni küzdelem iránt; példaként említhető az elmúlt években végrehajtott számos energetikai fejlesztés és a megújuló energiaforrások hasznosítása az önkormányzati fenntartású intézményeink esetében, a már több éve működő lakossági komposztálási program, az őszi lakossági faültetési akció, őszi lombgyűjtési program, iskolai szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, veszélyes hulladékok szervezett begyűjtése, környezeti nevelés (évenkénti iskolák közti környezetvédelmi verseny).

Viszont nem állhatunk meg itt, hisz egy felelős kerületi vezetésnek minden tőle telhetőt meg kell tennie, hogy megelőző lépésekkel csökkentse a várható negatív hatásokat. Fel kell készítenie a kerület polgárait a változásokra, „jövőállóvá” kell tennie a kerületet.

A klímavédelmi és alkalmazkodási cselekvési terv elsődleges célja az, hogy egy cselekvési program kidolgozásával és e pontok megvalósításával felkészítse a kerületet az előtte álló kihívásokra.

A fentiek miatt kérem a tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Határozat javaslat:

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a Polgármestert, hogy a Képviselő-testület, az illetékes bizottság és szakértők bevonásával alkossa meg a klímavédelmi és alkalmazkodási cselekvési tervet. (A program javasolt pontjai az előterjesztés 1-es számú mellékletében találhatóak.)

Határidő: 2020. március 15.

Felelős: Kovács Péter polgármester

(A döntéshozatal egyszerű szótöbbséget igényel)

Budapest, 2019. szeptember 13.

Mizsei László
képviselő

Tárgyalja: Környezetvédelmi és Közbiztonsági Bizottság

Törvényességi szempontból megfelel
Hollósi E...

A pontok a következők:

1. Kerületi Tűzőrség.

Kerületi állandó állományú tűzoltó laktanya létesítéséről már határozott az önkormányzat, de a kezdeti lépések után kimúlt a program, pedig a kerületen belül egyetértés van szükségességéről. A klímaváltozás következtében már rövid távon is jelentős problémák merülhetnek fel a kerületben, amelyek elhárítására a katasztrófavédelem, első sorban a tűzoltóság hivatott. Mivel a tüzeseteknél és baleseteknél minden pillanat számít, egy önálló kerületi tűzoltó őr gyorsabban jutna el a beavatkozást igénylő esetekhez így nagyobb biztonságban lenne a kerület lakossága. Azonnali hatállyal tárgyalásokat kell kezdeményeznie a kerület polgármesterének és parlamenti képviselőjének, hogy minden tekintélyüket latba vetve elérjék, hogy megvalósuljon a kerületi tűzőrség.

2. Önkéntes Technikai Segítő Csoport.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek mintájára szükséges egy technikai segítő csoport létrehozása, mely szükség esetén átvehetné a tűzoltóságra háruló feladatok egy részét, hogy a tűzoltók első sorban a tüzesetekre koncentrálhassanak és segítséget kaphassanak például az esetleges tűzoltói szakképzettséget nem igénylő esetekhez, viharok elhárításához. (ágazás, vízszivattyúzás, stb) A kerületgazda szolgáltató szervezet tagjai jelen pillanatban is besegítenek szükség esetén és egy részük képezhetné a technikai segítő csoport gerincét, de mint a csoport többi tagja ők is kaphatnának rendszeres képzést a tűzoltóság illetékeseitől, hogy később tüzeseteknél is segítséget nyújthassanak. A csoport saját, a mentési munkájához szükséges mentőeszközzel és védőfelszereléssel rendelkezne, biztosítva a mindenkori bevetettségüket.

3. Közművezetékek a föld alá költöztetése.

A vezetékes közműhálózatok fokozottan veszélyeztetettek a klímaváltozás okozta szélsőséges időjárási eseményektől. Az áramellátás és a telekommunikáció biztosítása épp ilyenkor a legfontosabb. Településképileg amúgy is roppant előnytelen a rengeteg különböző rendeltetésű légvezeték, ráadásul a védelmükben, szinte rendszer szintűen csonkítják, rongálják meg az alattuk lévő fákat. A közművezetékek föld alá viteléről elvileg már határozott az önkormányzat, de az elméleti 2030-as határidőt előrébb kel hozni, fel kell venni a kapcsolatot az érintett szolgáltatókkal, azokkal egyeztetni a szükséges lépésekkel kapcsolatban és megállapodásokat kötni velük erről.

4. Önkormányzati faültetési-erdősítési program a meglévő hasonlókkal mellett.

Mára egy sor tanulmány bizonyítja, hogy a hősziget effektus lassan lakhatatlanná teszi a városokat. Ez ellen a legegyszerűbben és a legjobb hatáscikkal fásítással lehet felvenni a harcot. Ezt belátva számos európai város igen komoly lépéseket tesz, hogy a lehető legtöbb fát ültessen. Már most is sok fát ültet a Kertváros, de mivel sikerült szinte teljesen leburkolni a kerület összes utcáját, a hősziget effektus még erősebb lett. Az idő ellenünk dolgozik. Még több forrást kell fordítani arra, hogy az eddigi többnyire önkéntes programok mellett, az önkormányzat a lehető legtöbb helyre ültessen

fákat. A meglévő mellé több „babafa-liget” kijelölése szükséges és újabb erdős-ligetes területeket kell létrehozni. Szükség esetén akár úgy is, hogy vagy területeket vásárolunk e célból, akár úgy, hogy magánkézben lévő területek fásítását támogatjuk.

5. Kerületi újrahasznosító központ létrehozása.

Mint az köztudott, a különböző használati eszközeink előállításához igen sok nyersanyag és energia szükséges. A felfokozott ipari termelés az egyik fő kiváltó oka a klímaválságnak, ezért a még működőképes használati eszközök újrahasználatát megelőzi, azok előállításával kapcsolatos környezeti terhelést. A kertvárosban is sor kerül minden évben a lomtalanítási akcióra. Rengetegen szembesülnek ilyenkor azzal a problémával, hogy vannak olyan tárgyaik, használati eszközeik, amik még működnek, de már nincs rá szükségük, kidobni viszont nem szeretnék. Kerületi újrahasznosító, vagy újrahasználati központ már több helyen működik a fővárosban, célja, a még használható eszközök, tárgyak begyűjtése és minimális áron történő értékesítése, a fenntarthatóság jegyében. Azok a tárgyak, használati eszközök cserélhetnek gazdát, amelyek tulajdonosaik számára már nem képviselnek értéket, ugyanakkor más számára még használhatóak. Ehhez alapjában véve egy nagyobb használaton kívüli helysége, két fő alkalmazottra és némi szállítási kapacitásra van szükség, melyet az Önkormányzat biztosítana.

6. Árnyas buszmegálló program.

A kerület buszmegállóinak többsége bár fedett, a tetőszerkezete átlátszó, így az erős napsütés ellen nem nyújt semmilyen védelmet. Megfelelő árnyékolást a megállóba telepített fák, vagy a megállóra futtatott növények tudnák a legjobban biztosítani, mint fák esetében ez most is történik számos helyen. A program keretében fel kell deríteni a kerületben található buszmegállók adottságait és ahol lehetséges, fákat kell ültetni illetve ha ez nem lehetséges, más árnyékolást adó növények kell alkalmazni.

7. Kerületi komposztáló telep létrehozása.

Kerületi komposztáló telep létrehozásáról már határozatot is hozott a képviselő-testület, ezért meg kell valósítani záros határidőn belül. Elfoghatatlan, hogy jelenleg a kerületben összegyűjtött zöldjavakat jelenleg szennyvíziszappal keverve elégetik komposztálás helyett! Amennyiben ezt a jelenlegi jogszabályok akadályozzák a telep létrehozását, javaslatot kell tenni azok megváltoztatására, módosítására. Ilyen változtatások kezdeményezésére a polgármesternek és a kerület parlamenti képviselőjének joga, így az ő feladatuk megtenni a szükséges lépéseket. Addig is a fontos lépés egy „komposztáló telep alap” létrehozására, melybe minden évben befizetésre kerülne egy összeg előtakarékosság céljából, hogy amennyiben nem talál a kerület vezetése megfelelő, a beruházást támogató pályázatot, önálló forrásból is megvalósíthassuk.

8. Kerületi főkertész.

Kerületünk talán legnagyobb értéke az a növényállomány, ami miatt a kertváros nevet is kapta. Ennek az értéknek a megóvásáért, gondozásáért szükségszerűen létre kell hozni a kerületi főépítési státuszához hasonlóan egy kerületi főkertész státuszt is. Az ő feladata lenne a környezetvédelmi iroda bevonásával az éves környezetvédelmi program elkészítése és annak lebonyolításának felügyelete, melyről éves beszámolójában számolna be a közgyűlésnek. Feladata lenne továbbá a kerület zöldfelületi állapotának követése, szükség esetén tervek kidolgozása a beavatkozások lebonyolításához. A kerületi zöld kataszter elkészítésének felügyelete, a kész kataszter kezelése, folyamatos frissítése. Ajánlások készítése a testület munkájához.

9. Kerületi zöld kataszter.

A jelenleg semmilyen adat nem áll az önkormányzat rendelkezésére arról, hogy a kerület területén mekkora és milyen mennyiségű/állapotú zöldfelület található, így arról sincs képünk, milyen változások következnek be és ennek kapcsán milyen beavatkozásra volna szükség. A megoldás adott, jelenleg is létezik olyan szolgáltatás a piacon, amely ezt lehetővé teszi, ezért meg kell rendelni azt. Ez lényegében műholdas felvételekre alapozott térinformatikai eljárásokat alkalmazó statisztikai elemzés. A szolgáltatás ára felbontás és részletfüggő.

10. Kerületi flóra-fauna felmérés (védendő természeti értékeink felmérése)

Elfogadhatatlan az a jelenlegi állapot, hogy az önkormányzatnak, de még az illetékes nemzeti parknak sincs fogalma arról, milyen védendő természeti értékek találhatóak a kerületben. Ezért feltétlenül fontos, hogy ezek felmérése megtörténjen, hogy a megfelelő lépéseket megtehessek a védelmükben, hiszen ökoszisztémánk állapota jelentős mértékben befolyásolja a klímaváltozás hatásainak kimenetelét.

11. Kerületi hőségriadó terv.

Mivel a hőmérsékleti anomáliák a klímaváltozás velejárói, évről évre magasabb maximum hőmérsékletek fordulnak elő a kerületben, melyek súlyosan érinthetik a kerület lakóit. A védelmük érdekében ki kell dolgozni egy hőségriadó tervet, ami többek közt a regisztrált veszélyeztetett monitor rendszerében szereplőket segítheti a forró nyári napok probléma mentes átvészelését. A hőségriadó terv többnyire három riasztási szintből áll: 1. figyelmeztető jelzés a lakosság számára 2. készültségi jelzés a közigazgatás számára 3. riadó fokozat. Ilyenkor kerülnek bevezetésre a terv szerinti rendkívüli intézkedések. A legtöbb városban párapapukat állítanak fel forgalmas helyeken, a strandok nyitva tartását meghosszabbítják, súlyosabb esetekben megnyitják a klimatizált közigazgatási épületeket, sportcsarnokokat, ahol hűsölési és alváslehetőséget biztosítanak éjszakára azoknak, akiket a lakásuk magas hőmérséklete veszélyeztetne.

12. Kerületi természeti káralap

Rendkívül fontos, hogy felkészüljünk olyan eseményekre, amelyek várhatóan a klímaváltozás következtében, vagy egyéb okból környezetkárosítással járhatnak, de nem állapítható meg az anyagi-

személyi felelősség. Az ilyen események következményeinek felszámolása esetenként nem kis anyagi terhet jelenthet, ezért fontos, hogy tartalékoljunk azonnal elérhető forrásokat, ha szükség lenne rá.

13. Regisztrált veszélyeztetettek monitor rendszere.

A klímaváltozás egyik legmegterhelőbb velejárója az időjárási anomáliák okozta szélsőséges hőmérsékleti körülmények. Ezek egyaránt lehetnek extrém magas és alacsony hőmérsékletek. A magas hőmérsékletek elsősorban kiszáradást, az alacsonyak kihűlést okozhatnak, amely viszonyok leginkább az egyedül álló időskorúakat és betegeket sújthatja. Ők azok, akik a legveszélyeztetettebbek, ezért fokozott figyelmet érdemelnek. Első lépésként létre kell hozni egy adatbázist, ami számon tartja a veszélyeztetetteket, majd létrehozni egy segítői-monitor rendszert, amely az extrém időjárási körülmények között kapcsolatot tart velük és szükség esetén beavatkozást kezdeményezhet.

14. Köztéri ivókút program.

A kertváros területén most is számos ivókút található, de szükséges volna ezekből a forgalmas utak mentén, köztereken, közlekedési csomópontokon, olyan helyeken, ahol nagy a gyalogos forgalom újabbakat felállítani. Egy részüket kifejezetten ajánlott „palack töltő oszlopok” formájában megvalósítani, melyek a járókelők ivókútnak használhatnak, de feltölthetik a maguknál hordott kulacsukat, vizes palackjukat.

15. Légszennyezettség mérő monitorállomás program.

Sajnos a kerület légminősége nem egyenletesen kedvező, vannak olyan területek, például forgalmas utak mentén, ahol biztosan magasabb a légszennyezettség, mint ami a kerületi környezeti állapotjelentésekből kiderül. Mivel ez az ott élőket igen hátrányosan érinti, szükség volna egy kerületi légszennyezettség monitor rendszer kiépítésére, mely méréseivel támpontokat adhatna esetleges forgalomtechnikai lépések megtételéhez, vagy a lakosság tájékoztatásához.

16. Közösségi kert program.

Jelenleg a kerületben egyetlen hosszabb ideje működő közösségi kert található, önkormányzati tulajdonú területen, a KALOT működtetésében. Sajnos elég kieső helyen található, pedig a hasonló kerteket a lakott területekhez a lehető legközelebb célszerű létesíteni. A közösségi kertek az „öt falu” egyik igen fontos hagyományát folytatják, a konyhakertek művelését. Igen fontos a közösségteremtő erejük is, mely a lokálpatriotizmus alapja. A növénytermesztés alapjainak elsajátítása fontos lehet a klímaváltozás következményeihez való alkalmazkodás és az ételkészítés önrendelkezés szempontjából. A közösségi kert program keretében az első és legfontosabb lépés, az újabb közösségi kertek létrehozásához szükséges területek kijelölése, majd az azt működtető szerveződések normatív támogatása. Javasolom tematikus kertek létrehozásának támogatását, konyhakert, virágoskert és „kerületi őshonos” növényeknek helyt adó kert tematikával. Célszerű volna azon iskolák részére, akik területén nem lehet létrehozni iskolakertet, iskolai bemutatókertet létesíteni a közelükben.

17. Kertvárosi konyhakert program.

A Kertvárosban régen hagyomány volt a kertészkedés, a konyhakert művelés. Ez a hagyomány mostanra eltűnni látszik, bár vannak még páran, akik magas szinten művelik, a tevékenység mégsem nevezhető tömegesnek. Pedig nagyon fontos lenne újraéleszteni, mert kiváló rekreációs elfoglaltság és ráadásul kiváló minőségű élelmiszer termelhető vele fenntartható módon, ami annál is inkább fontos lenne, mivel mi eszünk a legkevesebb zöldséget az európai unióban. Az otthoni növénytermesztés gyakorlata fontos lehet a klímaváltozás következményeihez való alkalmazkodás és az élelmiszer önrendelkezés szempontjából. A Kertvárosi Konyhakert program ezt a tevékenységet hivatott támogatni, propagálni. A program keretében oszthatna magokat, palántákat az önkormányzat a vállalkozó kedvű polgároknak, készíthetne tájékoztatófüzeteket, támogathatná kertbarát-körök létrejöttét, működését.

18. Iskolai konyhakert program.

A városi gyermekek a természetes környezettől távol, attól szinte teljes elszigeteltségben töltik idejük nagy részét, még itt a Kertvárosban is. Az iskolakert egy olyan öko szemléletű oktatási és nevelési tér, ahol a tanulók egy szemléltető, konyhakerti és ökológiai bemutató térben, a házi kerti zöldségnövények, gyümölcsök és dísnövények termesztési, gondozási munkáiban személyesen vesznek részt. Az iskolakert fő célja, hogy kézzelfogható, gyakorlati tapasztalatot nyújtson a tanulóknak a munkáról, értékek előállításáról és annak védelméről, gondozásáról. Egy kisebb-nagyobb tankert minden iskolában kialakítható, csak elhatározás kérdése, meg némi támogatás és szakmai irányítás kell hozzá. Az Kertvárosi iskolai konyhakertprogram épp ezt segítené elő.

19. Naplás tó védő program.

A Naplás tó és a körülötte található védett terület igen fontos eleme a XVI. kerület ökoszisztémájának. A „Naplás” tervnek köszönhetően lehetővé vált, hogy nagy tömegek keressék fel a tavat. Sajnos a tó és környékének rendezetlen tulajdoni és kezelői jogai miatt igen nehezen lehet fellépni a tó érdekében az önkormányzatnak. Márpedig a tó a klímaváltozással járó időszakos tartós hőségnek, szárazságnak és külső szennyezéseknek köszönhetően évről évre kritikán aluli állapotba kerül, ami megengedhetetlen! Ki kell dolgozni egy cselekvési tervet a tó védelmével kapcsolatban.

20. Virágos Kertváros program, utcai virágosítás program, legszebb virágos utca program.

A virágos Kertváros program a közterek magánemberek általi virágosítását szolgálná, mely elősegítené a közterületek zöldfelületi borítottságát, ami javítja a helyi mikroklímát. Már most is vannak olyanok, akik a házuk előtti közterületre virágokat, bokrokat ültetnek és gondozzák azokat. A kertváros jelleg igen fontos eleme az utcák látképe, azon belül is a kiterjedt zöldfelületek, melyek virágosítással még szebbé tehetőek, nem is beszélve arról, hogy méhlegelőként is funkcionálnának. A virágos Kertváros program központi elemei az utcai kertészkedés támogatása, komplett utcák bevonása ebbe a tevékenységbe. Az utcák később versenyben mérhetnék össze tevékenységük eredményét, melyet az önkormányzat díjazhatna. A sok utcai virág segíthetné a méhek túlélését, így a méhbarát Kertváros Program sikerét is elősegíthetné.

21. Méhbarát Kertváros program.

A házi és a vadon élő méhek végzik a világon élő összes növényfaj 80%-ának megporzását. Egyetlen méhcsalád 300 millió virágot poroz be naponta. A méhek azonban riasztó tempóban pusztulnak az egész világon, így Európában is. Lényegében minden harmadik falat élelmünket az ő természeti szolgáltatásuknak, a beporzásnak köszönhetjük. Ezért nagyon fontos, hogy Kertvárosi szinten is tegyünk a túlélésükért és így közvetve a mi túlélésünkért is.

A méhlegelő tágabb értelemben azoknak a növényeknek az összességét jelenti, amelyekről a méhek nektárt, virágport, propoliszt tudnak gyűjteni. Méhlegelők lehetnek kerti növények vagy olyan fák, amelyek virágzásukkor méheket táplálhatnak. Már vannak olyan programok, amiben pénzzel honorálják, ha valaki hagyományos helyett méhbarát fűkeveréket vet, amiben lóhere és százsorszép is található, de ezt megteheti az önkormányzat a saját területén is. A lakossági faültetési akció keretében szorgalmazni kell a hársat, elérhetővé kell tenni a kérhető fák között virágzó gyümölcsfa fajtákat. Támogatni kell a célzott méhlegelő létesítést.

22. Madárbarát Kertváros program.

A kertváros egyik igen kedves jellegzetessége a madárdal. Sajnos évről évre kevesebb madár található a kerületben, betudhatóan az élő és táplálkozó helyeik szűkülésének, változásának és a klímaváltozásnak.

A madarak nem csak hangulatelemek a Kertvárosban, hanem fontos környezeti szolgáltatásokat is biztosítanak, mint például a klímaváltozás miatti invazív rovarfajok visszaszorítása. Ezért fontos gondoskodni arról, hogy minél többen maradjanak a környezetünkben. Ezt a legkönnyebben azzal érhetjük el, ha fészkelő helyet és élelmet biztosítunk nekik a szűkösebb időkben. Az ezzel kapcsolatos lakossági tájékoztatás nagyon fontos, de odúk és etetők lakossági kihelyezésének elősegítése is fontos lenne. (odú és madáreledel osztás azoknak, akik vállalkoznak a hosszú távú és szakszerű „madárgondozásra”) Mivel a Kertváros madarait elsősorban házi kedvenceink, a macskák tizedelik, igen fontos lenne a kóbor állomány visszaszorítása, melyhez a már működő ivartalanítási program kiegészítésére, ismertebbé tételére is szükség van.

23. PET-mentes önkormányzat, példamutató önkormányzat program.

Mivel az egyszer használatos műanyagok előállítása, szelektív gyűjtése és esetleges újrahasznosítása vagy rosszabb esetben elégetése, komoly hatással bír a klímánkra, minden lehetőséget meg kell ragadni a használatuk visszaszorítására. A Kertváros önkormányzatának példamutatónak kell lennie. Így abban is példát kell mutatnia, hogy az önkormányzat épülete és az önkormányzati fenntartású intézményein belül nem használ PET palackokat.

24. Kerületi központi Föld-napja rendezvény.

A Kertváros iskolásai számára az önkormányzat évek óta megrendezi az immár hagyományos Föld Napi rendezvényét, melynek célja a környezeti felvilágosítás és tudatformálás. Ahhoz, hogy sikeresen

vehessük fel a harcot a klímaváltozással, nem csak a gyermekek tudatformálása fontos, hanem a felnőtteké is. Ezért fontos egy kerületi Föld Napi rendezvényt is rendeznünk, immár a Kertváros minden korosztályának. A rendezvényen az önkormányzat bemutathatná a klíma és környezetvédelem terén elért eredményeit, környezettudatossággal, fenntartható életmóddal kapcsolatos előadásokat, bemutatókat tekinthetne meg a rendezvényre látogatók.

25. A Kertváros megtelt! Véget kell vetni annak a gyakorlatnak, hogy ahol eddig egyetlen családi ház állt, két lakóegységet lehessen építeni. A Kertváros népességének intenzív növekedése egyre nagyobb környezetterheléssel és a helyi klimatikus viszonyokra kedvezőtlen hatásokkal jár. Ennek megállítása érdekében a következő önkormányzati ciklusban felül kell vizsgálni és módosítani kell KÉSZ övezeti besorolásait